

Research Paper

Adaptation and Psychometric Properties of the Sternberg Love Stories Questionnaire Using Multidimensional Item Response Theory (MIRT) and its Relationship with Marital Satisfaction

Behnam Abdollahi¹ , Abolfazl Karami² , Mehdi Davaei³ , Asghar Minaei⁴

1. PhD student in Psychology, Department of Educational Sciences and Counseling, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
2. Associate Professor (Retired), Department of Counseling, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor of Department of Educational Sciences and Counseling, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
4. Associate Professor, Department of Educational and Psychological Measurement, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Article info:

Received: 17.05.2025
Revised: 26.06.2025
Accepted: 10.07.2025

Keywords:

love stories, marital satisfaction, multidimensional item response theory (MIRT), psychometric properties

Publisher: University of Zanjan

Abstract

Measuring marital interactions has always been a key concern for researchers in the field of family studies. One widely recognized instrument in this area is Sternberg's Love Stories Questionnaire, which assesses various dimensions of love in marital relationships. This study aimed to adapt, standardize, and examine the psychometric properties of a localized version of this questionnaire. The research was developmental in nature and conducted on a sample of 556 married women under the age of 50 residing in Tehran in 2021. Participants were selected through convenience sampling and responded to the localized version of the Love Stories Questionnaire as well as the ENRICH Marital Satisfaction Questionnaire. Data were analyzed using R software version 4.3.1 and the graded multidimensional item response model within the Item Response Theory (IRT) framework. The results indicated that the localized version comprised 26 dimensions and exhibited a sound multidimensional structure. Criterion validity was assessed via Pearson correlation, and all dimensions of the questionnaire showed a significant positive correlation with marital satisfaction at the 0.01 significance level. The highest correlation was observed for the resilience dimension ($r=0.58$) and the lowest for the agent dimension ($r=0.36$). Furthermore, Cronbach's alpha coefficients for all dimensions exceeded 0.60, indicating acceptable reliability. Overall, the findings suggest that the localized version of Sternberg's Love Stories Questionnaire possesses satisfactory validity and reliability and can be used as a valid instrument to assess the 26 dimensions of love in married women under the age of 50.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Abdollahi, B., Karami, A., Davaei, M., Minaei, A. (2025). Adaptation and psychometric properties of the Sternberg Love Stories Questionnaire using multidimensional item response theory (MIRT) and its relationship with marital satisfaction. *Iranian Journal of Psychoeducational Assessment*, 1 (1), 56-71. <https://doi.org/10.30470/ijpa.2025.726664>

*Corresponding Author: Abolfazl Karami

Address: Department of Counseling, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Email: abolfazlkarami1@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

Marriage and family formation represent foundational social institutions that fulfill essential emotional, psychological, and social needs, while also contributing to the continuity of the human species (Preston-Whyte, 2024). Empirical research indicates that stable marital relationships are linked to improved mental health, greater life satisfaction, and the strengthening of social capital (Jung & Hull, 2023; Huntington et al 2022; Jace & Makridis, 2021). In contrast, distressed or unsuccessful marriages are correlated with elevated levels of depression and anxiety, alongside diminished social functioning (Damota, 2019).

Love, as one of the most intricate human experiences, plays a pivotal role in shaping the quality and durability of marital bonds (Reed, 2025). According to Sternberg's "Love Story" theory, every individual possesses a unique narrative of love, influenced by their beliefs, values, and life experiences, which in turn shapes expectations and behaviors within marital contexts (Naeem et al, 2023). Sternberg identified over 25 distinct love story types, including the "Collaborative Story," which is positively associated with marital satisfaction, and the "Tragic Story," which tends to correlate with conflict and lower satisfaction levels (Sternberg & Sternberg, 2024).

Previous research indicates that alignment between spouses' love stories fosters mutual understanding and enhances marital satisfaction, whereas discrepancies may lead to miscommunication and diminished relationship quality (Nabila & Gunawan, 2023). Given the cultural variability in romantic narratives and beliefs, adapting and validating Sternberg's Love Story Questionnaire for Iranian society -characterized by its distinct cultural context- is both necessary and valuable. Employing advanced analytical frameworks such as Multidimensional Item Response Theory (MIRT) enables a more nuanced examination of the questionnaire's psychometric properties and its multidimensional structure (Dongbo, 2024). Accordingly, the present study seeks to localize, standardize, and evaluate the psychometric characteristics of Sternberg's Love Story Questionnaire in a sample of married Iranian women, and to investigate its relationship with marital satisfaction.

Methods

This descriptive and psychometric study aimed to adapt and validate the women's version of the Sternberg Love Story Questionnaire within an Iranian context. Content validity was established through expert review, followed by data collection from 556 married women under age 50 in Tehran via convenience sampling. A separate sample of 50 couples was used to examine its relation to marital satisfaction. Instruments included a localized 26-dimension Love Story questionnaire and the short form of the Enrich Marital Satisfaction Questionnaire. Psychometric analysis involved Lawshe's method, Pearson correlation, MIRT models (GRM, PCM), Cronbach's alpha, and data were analyzed using R and relevant statistical packages.

Results

In this study, content validity of the Love Story Questionnaire was evaluated using Lawshe's method, which determines the Content Validity Index (CVI). Based on expert feedback and established criteria, 167 out of 227 items with CVI values above 0.99 were retained, while 60 items were excluded. These findings support the content validity of the revised version.

To examine the factor structure and construct validity, exploratory multidimensional item response theory (MIRT) models and a range of statistical indices were employed, including the DETECT statistic, Very Simple Structure (VSS) method (MAP, AIC, BIC), and the theoretical framework proposed by the researcher. Results revealed that the 26-factor model provided the best fit compared to 12-, 21-, and 32-factor alternatives. The Graded Response Model (GRM) demonstrated superior fit indices compared to the Partial Credit Model (PCM), leading to the acceptance of the 26-dimensional structure for use within the Iranian population.

Psychometric evaluation included analysis of discrimination (slope) and threshold parameters for each item. Among the 167 items, 140 showed acceptable discrimination values ranging from 0.3 to 2, while 27 items fell below the 0.3 threshold. Threshold parameters indicated that response options 2 through 6 were well distributed across the latent trait continuum from -4 to +4, whereas options 1 and 7 were more applicable to individuals with very low or high trait levels. Items 52 and 147 demonstrated weaker performance, while items 67 and 78 performed more strongly. Overall, no major difficulty patterns were observed, supporting the usability of the items.

In terms of internal consistency reliability, Cronbach's alpha coefficients for all dimensions exceeded 0.7, indicating satisfactory reliability. Compared to the original and redesigned versions of the questionnaire, six factors namely *Comedian*, *Suspect*, *Spectator*, *Victim*, *Science*, and *Art* were not extracted. However, the remaining 26 dimensions anticipated by the researcher, including *Ruler* and *Police*, were successfully identified and confirmed.

Finally, all Pearson correlation coefficients between the 26 dimensions and marital satisfaction scores were statistically significant at the 0.01 level, demonstrating strong criterion validity of the Love Story Questionnaire within the Iranian context.

Conclusion

In this study, following localization and structural revision, Sternberg's Love Story Questionnaire was refined to include 26 dimensions and 143 items, achieving a robust psychometric profile. Key characteristics of the instrument include adequate item discrimination and threshold parameters, high internal consistency reliability, and acceptable criterion validity. These findings suggest that the questionnaire is a valid and effective tool for assessing various dimensions of love and evaluating the quality of marital relationships within the Iranian context.

While preserving the core dimensions of the original instrument, the revised version excluded culturally incongruent factors and introduced new dimensions that reflect the distinct characteristics and relational dynamics of romantic relationships in Iran. Consequently, this version can serve as a specialized and evidence-based tool in premarital counseling and family psychology research, contributing to improved therapeutic outcomes and the mitigation of marital conflicts.

Furthermore, the use of multidimensional item response theory (MIRT) models enhanced analytical precision and provided deeper insight into the construct of love, supporting the advancement of psychological assessment tools in the domain of interpersonal relationships. Given the proliferation of counseling centers across Iran and the increasing demand for reliable assessment instruments, this questionnaire holds substantial promise for enriching both clinical practice and future research endeavors.

Ethical Considerations

The study complied fully with institutional and university ethical standards, with informed consent secured and participant confidentiality rigorously protected.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' Contributions

This article is an excerpt from a doctoral thesis. The first author, a Ph.D. candidate in counseling, is the responsible author. The second and third authors are the first and second academic supervisors, respectively, and the fourth author serves as the dissertation consultant.

Conflicts of interest

The authors declare that they have no conflicts of interest.

مقاله پژوهشی

انطباق، استانداردسازی و ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه‌ی قصه عشق استرنبرگ با استفاده از مدل‌های چندبعدی نظری سؤال پاسخ (MIRT) و رابطه آن با رضایت زناشویی

بهنام عبداللهی^۱، ابوالفضل کرمی^{۲*}، مهدی دوائی^۳، اصغر مینائی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه علوم تربیتی و مشاوره، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. دانشیار (بازنشسته) گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
۳. مربی گروه علوم تربیتی و مشاوره، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۴. دانشیار گروه سنجش و اندازه‌گیری، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

اندازه‌گیری تعاملات زناشویی همواره از دغدغه‌های مهم پژوهشگران حوزه خانواده بوده است. یکی از ابزارهای مورد توجه در این زمینه، پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ است که به بررسی ابعاد مختلف عشق در روابط زناشویی می‌پردازد. پژوهش حاضر با هدف انطباق، استانداردسازی و بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه بومی‌شده این پرسشنامه انجام شد. این مطالعه از نوع توسعه‌ای بود و بر روی ۵۵۶ زن متأهل زیر ۵۰ سال ساکن تهران در سال ۱۴۰۰ اجرا شد. شرکت‌کنندگان به صورت در دسترس انتخاب شدند و علاوه بر نسخه بومی‌شده پرسشنامه قصه عشق، به پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ نیز پاسخ دادند. داده‌ها با نرم‌افزار R نسخه ۴.۳.۱ و با استفاده از مدل چندبعدی پاسخ مدرج در چارچوب نظریه سؤال پاسخ تحلیل شدند. نتایج تحلیل‌ها نشان داد نسخه بومی‌شده شامل ۲۶ بعد بوده و از ساختار چندبعدی مناسبی برخوردار است. روایی ملاکی ابزار با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد و تمامی ابعاد پرسشنامه با رضایت زناشویی در سطح معناداری ۰/۰۱ رابطه مثبت و معنادار داشتند. بالاترین همبستگی مربوط به بعد تاب‌آوری (۰/۵۸) و پایین‌ترین مربوط به بعد فاعل (۰/۳۶) بود. همچنین ضرایب آلفای کرونباخ برای همه ابعاد بالاتر از ۰/۶ به دست آمد. که نشان‌دهنده قابلیت اعتماد مطلوب ابزار است. در مجموع، یافته‌ها حاکی از آن‌اند که نسخه بومی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ از روایی و اعتبار مناسبی برخوردار است و می‌تواند به‌عنوان ابزاری معتبر برای سنجش ابعاد ۲۶گانه عشق در زنان متأهل زیر ۵۰ سال به کار رود.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۷
تاریخ داوری: ۱۴۰۴/۰۴/۰۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۹

واژه‌های کلیدی:

قصه عشق، رضایت زناشویی، مدل چند بعدی نظریه سؤال پاسخ، ویژگی‌های روانسنجی

ناشر: دانشگاه زنجان

استناد: عبداللهی، ب.، کرمی، ابوالفضل، دوائی، م. و مینائی، ا. (۱۴۰۴). انطباق، استانداردسازی و ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ با استفاده از مدل‌های چندبعدی نظری سؤال پاسخ (MIRT) و رابطه آن با زناشویی. *سنجش روانی تربیتی*، (۱)، ۷۱-۵۶. <https://doi.org/10.30470/ijpa.2025.726664>

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید.

* نویسنده مسئول: ابوالفضل کرمی

نشانی: گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: abolfazlkarami1@gmail.com

مقدمه

ازدواج و تشکیل خانواده یکی از بنیادی‌ترین نهادهای اجتماعی در طول تاریخ بشر بوده است و همواره به‌عنوان زمینه‌ای برای تأمین نیازهای عاطفی، روانی، اجتماعی و بقای نسل شناخته شده است (پیترسون وایت^۱، ۲۰۲۴؛ محمد حسن و ابوذّر^۲، ۲۰۲۴؛ چو و یئو^۳، ۲۰۲۱). پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که ازدواج پایدار می‌تواند منبعی مهم برای سلامت روان، رضایت از زندگی، و ارتقای سرمایه اجتماعی باشد (ژانگ و هال^۴، ۲۰۲۳؛ هانتینگتون و همکاران^۵، ۲۰۲۲؛ جک و ماکریدیس^۶، ۲۰۲۱). برخی دیگر از پژوهش‌ها نیز نشان داده است که ازدواج موفق می‌تواند به کاهش استرس و فشار روانی و بهبود عملکرد اجتماعی افراد منجر شود (کارنی و بردبری^۷، ۲۰۲۰). در مقابل، ازدواج‌های ناموفق یا پرتنش می‌تواند باعث بروز مشکلاتی مانند افسردگی، اضطراب و کاهش عملکرد شغلی و اجتماعی شوند (داموتا^۸، ۲۰۱۹). در ادیان الهی نیز، ازدواج جایگاه والایی دارد؛ در فرهنگ اسلامی، ازدواج مایه آرامش روانی و عاطفی انسان دانسته شده و قرآن کریم آن را نشانه‌ای از رحمت و مودت الهی می‌داند (قرآن، ۳۰:۲۱). بر همین اساس، پیامبر اکرم و ائمه اطهار نیز بر اهمیت ازدواج تأکید کرده‌اند (کبیری راد و همکاران، ۱۴۰۲). در ایران، با توجه به چالش‌های جمعیتی، از جمله کاهش نرخ ازدواج و فرزندآوری، توجه به تحکیم خانواده به‌عنوان راهبردی اساسی در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و فرهنگی مطرح شده است (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴). این مسئله در سطح جهانی نیز دغدغه‌ای جدی است، چنان‌که بسیاری از کشورها با پدیده افزایش تجرد، تأخیر در ازدواج و کاهش نرخ باروری مواجه‌اند (فاووزر^۹ و همکاران، ۲۰۲۴). در این میان، بررسی الگوهای روان‌شناختی روابط زناشویی از جمله مفهوم قصه عشق^{۱۰} می‌تواند به فهم بهتر کیفیت تعاملات زوجین کمک کند.

عشق به‌عنوان یکی از پدیده‌های پیچیده انسانی، نقشی اساسی در شکل‌دهی به روابط عاطفی و زناشویی ایفا می‌کند (تکین^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۵). عشق نه تنها احساسات عمیق و عاطفی را در افراد ایجاد می‌کند، بلکه بر کیفیت و پایداری روابط زناشویی نیز تأثیر می‌گذارد. یکی از نظریه‌های مهم در زمینه عشق و روابط صمیمانه، نظریه قصه عشق استرنبرگ^{۱۲} است (نائم و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۳). بر اساس این نظریه، هر فرد دارای یک قصه عشق منحصر به‌فرد است که بر اساس باورها، تجربه‌ها، و ارزش‌های شخصی‌اش شکل گرفته است. این قصه‌ها می‌تواند در تعیین انتظارات افراد از رابطه و نحوه برخورد آن‌ها با چالش‌های زناشویی تأثیرگذار باشند. استرنبرگ بیش از ۲۵ نوع قصه عشق را شناسایی کرده که هر کدام بر نگرش و رفتارهای زوجین در رابطه اثر می‌گذارند. برخی از این قصه‌ها مانند قصه مشارکتی، که بر همکاری و همراهی تأکید دارد، معمولاً با رضایت زناشویی بالاتر همراه است، در حالی که قصه‌هایی مانند قصه تراژدی یا قصه قدرت ممکن است منجر به تعارضات و کاهش رضایت شوند (استرنبرگ و استرنبرگ^{۱۴}، ۲۰۲۴).

تحقیقات نشان داده است که تشابه در قصه‌های عشق میان زوجین، احتمال درک متقابل، همدلی و سازگاری را افزایش داده و در نهایت به رضایت زناشویی بیشتر منجر می‌شود در مقابل، عدم تطابق در قصه‌های عشق ممکن است باعث سوءتفاهم، انتظارات ناهماهنگ و در نتیجه کاهش کیفیت رابطه شود (نابیل و گاناوان^{۱۵}، ۲۰۲۳).

یکی از دغدغه‌های اصلی پژوهشگران از دیرباز، اندازه‌گیری و ارزیابی تعاملات زناشویی بوده است (راست^{۱۶} و همکاران، ۱۹۹۰؛ لیندبرگ^{۱۷} و همکاران، ۲۰۱۲؛ شی^{۱۸} و همکاران، ۲۰۱۴). در زمینه قصه عشق، پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ به‌طور گسترده‌ای در فرهنگ‌های مختلف برای ارزیابی تجربه‌های عاطفی در روابط زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است (باریدا^{۱۹} و همکاران، ۲۰۲۳؛ ۱۳۵). تحقیقات نشان می‌دهند که باورها و قصه‌های عشقی متأثر از بسترهای فرهنگی و اجتماعی هستند (کارانداسو و کارانداسو^{۲۰}، ۲۰۱۹؛ ۱۷). در کشورهای شرقی مانند ایران، که ارزش‌های فرهنگی بر پایه روابط جمع‌گرا و سنتی استوار هستند، مفاهیم عشق و رضایت زناشویی تفاوت‌هایی با فرهنگ‌های غربی دارند (والرستین^{۲۱}، ۲۰۱۹؛ ۱۲؛ کارانداسو^{۲۲}، ۲۰۱۹؛ ۸). پژوهش‌ها بر اهمیت انطباق ابزارهای روانسنجی با شرایط فرهنگی محلی تأکید دارند، زیرا عدم انطباق می‌تواند منجر به تفسیرهای نادرست و کاهش اعتبار داده‌ها شود (هی و ون‌دویجور^{۲۳}، ۲۰۱۲؛ ۵). بنابراین، انطباق و استانداردسازی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ در جامعه ایرانی امری ضروری است تا از این ابزار بتوان در مطالعات مرتبط با عشق و رضایت زناشویی استفاده کرد.

یکی از روش‌های نوین و پیشرفته برای بررسی دقیق ویژگی‌های روانسنجی ابزارها، استفاده از مدل‌های چندبعدی نظریه سؤال-پاسخ^{۲۴} (MIRT) است (ریچیس^{۲۵}، ۲۰۰۶؛ ۱۰). این مدل‌ها، برخلاف رویکردهای سنتی مانند تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، مبتنی بر سطح پاسخ افراد به هر سؤال هستند

1 Preston-Whyte
2 Mahmudulhassan & Abuzar
3 Chiu & Yeoh
4 Jung & Hull
5 Huntington
6 Jace & Makridis
7 Karney & Bradbury
8 Damota
9 United Nations
10 LOVE STORY
11 Tekin
12 Sternberg

13 Naeem
14 Sternberg, & Sternberg
15 Nabila, & Gunawan
16 Rast
17 Lindbergh
18 Shi
19 Braid
20 Karandashev & Karandashev
21 Wallerstein
22 Karandashev
23 He & van de Vijver
24 Item Response Theory (IRT)
25 Reckase

و می‌تواند اطلاعات دقیق‌تری درباره عملکرد هر سؤال در سطوح مختلف ویژگی پنهان ارائه دهند. MIRT به پژوهشگران اجازه می‌دهد تا به‌جای بررسی صرف روابط بین سؤال‌ها، به تحلیل ویژگی‌های تفکیک، دشواری و آستانه پاسخ‌ها در ابعاد مختلف بپردازند و در نتیجه، تصویر دقیق‌تری از ساختار آزمون و قابلیت افتراق آن در میان گروه‌های مختلف به‌دست آورند (دوگان و آتار^۱، ۲۰۲۴). در مقایسه با تحلیل عاملی، که اغلب بر ماتریس کوواریانس و مفروضات نرمال بودن داده‌ها متکی است، MIRT قادر است با داده‌های گسسته و غیرنرمال نیز کار کرده و ویژگی‌های منحصر به فرد آیت‌ها را در چند بعد به‌طور هم‌زمان مدل‌سازی کند. از این رو، استفاده از MIRT در روان‌سازی و استانداردسازی ابزارهای روانسنجی به‌ویژه در مطالعات فرهنگی و جمعیت‌محور، به‌عنوان روشی دقیق‌تر و تفسیرپذیرتر توصیه می‌شود (دانگبو^۲، ۲۰۲۴).

پرسشنامه قصه عشق که برگرفته از نظریه داستان‌محور عشق استرنبرگ می‌باشد، در پژوهش‌های مختلف از منظر ویژگی‌های روانسنجی مورد بررسی قرار گرفته است. استرنبرگ و همکاران (۲۰۰۱) در یک مطالعه تجربی بر روی نمونه‌ای از دانشجویان اروپایی، با استفاده از تحلیل عاملی، ساختار چندبعدی پرسشنامه را تأیید کرده و شواهدی مبنی بر روایی محتوایی و ساختاری آن ارائه دادند. در این مطالعه مشخص شد که داستان‌های عشق می‌توانند به‌صورت معناداری الگوهای رابطه‌ای افراد را تبیین کنند و با متغیرهایی چون رضایت زناشویی و تعهد در ارتباط هستند. در پژوهش جدیدتری نیز، لارا و گومز-اوروتیا^۳ (۲۰۲۱) با هدف توسعه ابزارهای مرتبط با اسطوره‌های عاشقانه، ضمن بررسی همپوشانی مفهومی با الگوهای عشق استرنبرگ، روایی و اعتبار ابزار طراحی‌شده خود را تأیید کردند. نتایج این مطالعات بیانگر آن است که داستان‌های عشق، به‌عنوان سازه‌ای چندبعدی و فرهنگی، ظرفیت بالایی برای بررسی کیفیت روابط عاشقانه و زناشویی در فرهنگ‌های مختلف دارند و ابزارهای مبتنی بر آن در تحلیل ساختارهای شناختی و هیجانی روابط زوجین، قابل اتکا هستند.

علاوه بر این، مطالعات نشان داده‌اند که بین الگوهای عشق و میزان رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد (رافاگینو و پادا^۴، ۲۰۱۸: ۵). بررسی این ارتباط در جامعه ایرانی، که در آن الگوهای روابط زناشویی و انتظارات از ازدواج ممکن است تفاوت‌های فرهنگی زیادی با جوامع غربی داشته باشد، می‌تواند به بهبود روابط زوجین و افزایش رضایت زناشویی کمک کند. با توجه به افزایش نرخ طلاق و مشکلات زناشویی در ایران (رشید و همکاران، ۲۰۱۹: ۲۰؛ دهقانی و همکاران، ۱۳۹۸)، داشتن ابزارهای معتبر و قابل‌اعتماد برای تحلیل این مسائل اهمیت زیادی دارد.

با توجه به اهمیت ویژگی‌های تشابه و تعارض زوجین در استحکام روابط زناشویی، ضرورت استفاده از یک پرسشنامه کارآمد که چنین مواردی را پیش از ازدواج یا در طول زندگی مشترک اندازه‌گیری کند، احساس می‌شود. پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ، یکی از ابزارهایی است که در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران و مشاوران خانواده را به خود جلب کرده است؛ اما اغلب پژوهش‌هایی که در این زمینه انجام شده‌اند، یا در بسترهای فرهنگی غیرایرانی بوده‌اند، یا صرفاً با استفاده از روش‌های سنتی مانند تحلیل عاملی اکتشافی یا تأییدی انجام شده‌اند و کمتر به روش‌های پیشرفته‌تری همچون مدل‌های چندبعدی نظری سؤال-پاسخ (MIRT) پرداخته‌اند. همچنین، در اغلب مطالعات داخلی، بررسی ساختار دقیق، انطباق فرهنگی و میزان ارتباط این ابزار با رضایت زناشویی مورد غفلت قرار گرفته است. بنابراین، این پژوهش با هدف انطباق، استانداردسازی و ارزیابی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ با بهره‌گیری از مدل سؤال-پاسخ چندبعدی (MIRT) انجام شده و تلاش دارد ضمن رفع کاستی‌های مدل اصلی، مؤلفه‌های ایرانی و بومی را نیز شناسایی و جایگزین کند. از دیگر اهداف اصلی پژوهش، بررسی رابطه میان ابعاد قصه عشق و میزان رضایت زناشویی در زنان متأهل ایرانی است، تا با شناخت دقیق‌تر این ارتباط، امکان طراحی مداخلات اثربخش در حوزه ازدواج و خانواده فراهم شود.

روش پژوهش

روش این پژوهش توصیفی از نوع مطالعات روانسنجی است که جهت بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه قصه عشق نسخه زنان استفاده شد. این پژوهش از نظر هدف کاربردی است و به دنبال ارائه ابزار دقیق و معتبر برای سنجش قصه عشق در میان زنان است. در این پژوهش ابتدا، جهت بررسی و تأیید روایی محتوایی مؤلفه‌های قصه عشق، پرسشنامه اصلاح شده قصه عشق در اختیار گروهی از متخصصان قرار گرفت. این متخصصان شامل اساتید دانشگاه، پژوهشگران و مربیان با تجربه در زمینه روان‌شناسی بالینی و مشاوره خانواده بودند. نظرات و پیشنهادات آنها در طراحی نهایی پرسشنامه لحاظ شد تا اطمینان حاصل شود که مؤلفه‌های شناسایی‌شده به درستی منعکس‌کننده مؤلفه‌های قصه عشق در جامعه ایرانی هستند. سپس پرسشنامه نهایی طراحی‌شده بین افراد نمونه پژوهشی توزیع شد تا اعتبارسنجی و بررسی ویژگی‌های روانسنجی آن انجام گیرد.

مشارکت‌کنندگان

جامعه آماری در این پژوهش شامل زنان متأهل کمتر از ۵۰ سال شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود. نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد. گردآوری داده به صورت برخط در شبکه‌های اجتماعی تا سیدن به حجم نمونه لازم ادامه یافت. حجم نمونه هم برای جامعه آماری (حدود ۳ میلیون زوج تهرانی) که در شهر تهران زندگی می‌کنند بر اساس فرمول کوکران با خطای ۰/۰۵، تعداد ۳۸۴ زوج به دست آمد. با توجه به کاربرد مدل‌های چند بعدی نظریه سؤال پاسخ تلاش شد بیش از ۴۰۰ نفر داده گردآوری گردد که در نهایت تعداد ۵۵۶ داده کامل و بدون نقص گردآوری شد. همچنین جهت تعیین رابطه پرسشنامه اصلاح شده قصه عشق استرنبرگ و رضایت زناشویی یک نمونه مجزا به تعداد ۵۰ زوج انتخاب و مورد ارزیابی قرار گرفت. از مجموع ۵۵۶ زن

1 Doğan & Atar

2 Dongbo

3 Lara & Gómez-Urrutia

4 Raffaellino & Puddu

متأهل شرکت‌کننده در پژوهش، ۱۲۸ نفر (معادل ۲۳٪) بدون فرزند، ۷۲ نفر (۱۳٪) دارای یک فرزند، ۲۳۴ نفر (۴۲٪) دارای دو فرزند، ۱۰۶ نفر (۱۹٪) دارای سه فرزند و ۱۶ نفر (۳٪) دارای چهار فرزند بودند. همچنین از نظر طول مدت ازدواج، ۶ نفر (۱٪) قبل از سال ۱۳۶۵، ۶ نفر (۱٪) بین سال‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۰، ۶ نفر (۱٪) بین سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۵، ۴۴ نفر (۸٪) بین سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰، ۸۹ نفر (۱۶٪) بین سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵، ۱۳۴ نفر (۲۴٪) بین سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰، ۱۳۸ نفر (۲۵٪) بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵، ۱۱۱ نفر (۲۰٪) بین سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ و ۲۲ نفر (۴٪) بعد از سال ۱۴۰۰ ازدواج کرده بودند.

ابزار پژوهش

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه «قصه عشق استرنبرگ» و «رضایت زناشویی انریچ (فرم کوتاه)» استفاده شد.

پرسشنامه بومی قصه عشق استرنبرگ: مقیاس قصه عشق، که نسخه اصلی آن توسط استرنبرگ در سال ۱۹۸۶ طراحی شده، ابزاری برای سنجش و تحلیل عشق به‌عنوان یک داستان است که بر مبنای نظریه عشق زوجین شکل گرفته است. این مقیاس شامل ۲۵ نوع داستان و ۸ داستان با نقش‌های مکمل است و به‌طور کلی شامل ۱۰۰ گویه است. در این مقیاس، نمره‌دهی بر اساس مقیاس لیکرت از ۱ تا ۷ انجام می‌شود؛ در این سیستم، نمره ۱ نشان‌دهنده مخالفت کامل و نمره ۷ نشان‌دهنده موافقت کامل است. نمره ۴ نیز به معنای عدم موافقت و عدم مخالفت است. پس از جمع‌آوری نمرات گویه‌ها، هر آزمودنی ۳۳ نمره مربوط به داستان‌ها و نقش‌های خود را به دست می‌آورد و از میانگین نمره‌های این داستان‌ها، پروفایل عشق او ترسیم می‌شود. داستان یا داستان‌هایی که دارای برافراشتگی بالاتری هستند، به‌عنوان داستان‌های غالب فرد شناخته می‌شوند. در زمینه روایی و اعتبار، این مقیاس در پژوهش‌های مختلف به‌ویژه در ایران مورد اعتبارسنجی قرار گرفته است. علائی و کرمی (۱۳۸۸) به بررسی روایی محتوایی و تحلیل عاملی این ابزار پرداختند و نتایج آن‌ها نشان‌دهنده همگونی درونی مناسب و اعتبار مقیاس بوده است. همچنین، از ضریب آلفای کرونباخ به‌عنوان معیاری برای سنجش اعتبار^۱ استفاده شده که در این پژوهش مقدار آن ۰/۸۱ محاسبه شده است، که نشان‌دهنده اعتبار مطلوب ابزار می‌باشد. در این پژوهش، نسخه ایرانی و بومی‌شده مقیاس قصه عشق نیز مورد ارزیابی و تطبیق فرهنگی قرار گرفته است. بومی‌سازی این ابزار با هدف افزایش دقت و تناسب فرهنگی آن با جامعه ایرانی صورت گرفت. برای این منظور، ابتدا ترجمه استاندارد مقیاس استرنبرگ به فارسی با استفاده از روش ترجمه-بازترجمه انجام شد. سپس، یک تیم تخصصی شامل سه نفر از اعضای هیئت علمی در حوزه روان‌شناسی خانواده و دو مشاور با تجربه بالینی، به بررسی محتوای داستان‌ها و نقش‌های مکمل پرداختند. در این مرحله، برخی از داستان‌ها که از نظر محتوایی یا فرهنگی با ساختارهای اجتماعی و ارزشی جامعه ایرانی همخوانی نداشتند، مورد بازنگری قرار گرفتند. این بازنگری شامل بازنویسی یا حذف داستان‌های نامتناسب و افزودن داستان‌هایی با زمینه بومی و مرتبط با تجارب زوجین ایرانی بود. فرآیند بومی‌سازی بر اساس تحلیل محتوای کیفی، نظرات متخصصان، و آزمون مقدماتی در یک نمونه آزمایشی از ۵۰ نفر از زنان متأهل انجام شد. در نتیجه، برخی از داستان‌ها تعدیل شدند و ساختار نهایی شامل ۲۶ بعد بود که به‌طور خاص متناسب با فرهنگ و روابط زوجین در جامعه ایرانی طراحی شده‌اند. این نسخه اصلاح‌شده سپس در نمونه اصلی پژوهش مورد آزمون روانسنجی با مدل MIRT قرار گرفت.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (ENRICH) که توسط اولسون (۱۹۹۸) تهیه شده، شامل ۱۲ مقیاس اصلی است: پاسخ قراردادی، رضایت زناشویی، مسائل شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، نظارت مالی، فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی و جهت‌گیری عقیدتی. این ابزار به صورت پنج گزینه‌ای (کاملاً موافق، موافق، نه موافق و نه مخالف، مخالف، کاملاً مخالف) طراحی شده و به هر گزینه امتیاز یک تا پنج تعلق می‌گیرد. اعتبار این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش‌های متعدد بررسی شده است؛ برای مثال، در گزارشی از اولسون (۱۹۸۹)، مقادیر آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های مختلف از ۰/۴۸ تا ۰/۹۱ متغیر بوده است. در پژوهش حاضر، با استفاده از آلفای کرونباخ، مقدار اعتبار ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده ثبات و همگونی درونی بالای پرسشنامه است. علاوه بر این، روایی فرم ۴۷ سؤالی آن هم در ایران در سال ۱۳۷۳ مورد بررسی قرار گرفته است. سلیمانیان (۱۳۷۳) با ارزیابی روایی محتوایی این ابزار، تأیید کرد که پرسشنامه به خوبی توانایی سنجش رضایت زناشویی را دارد. همچنین، ضریب همبستگی پرسشنامه انریچ با مقیاس‌های رضایت خانوادگی و رضایت از زندگی، نشان‌دهنده روایی سازه خوب آن است، زیرا این مقادیر از ۰/۳۲ تا ۰/۶۰ متغیر بوده و کلیه خرده مقیاس‌ها زوج‌های راضی و ناراضی را به خوبی متمایز می‌کنند. در مجموع، نتایج مؤید اعتبار و روایی مناسب این ابزار برای استفاده در پژوهش‌های مرتبط با رضایت زناشویی است. در این پژوهش نیز با استفاده از آلفای کرونباخ، مقدار اعتبار ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده ثبات و همگونی درونی بالای پرسشنامه است.

روش آماری

جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از روش‌های نظریه سؤال پاسخ استفاده شد. ابتدا جهت بررسی روایی محتوایی از روش لاوشه^۲ و شاخص روایی محتوایی استفاده شد. در بررسی بعدیت^۳ داده‌ها از آماره DETECT، روش نموداری خیلی ساده، روش نموداری اسکریمواری^۴، روش تحلیل موازی

1 Reliability

2 Lawshe's Method

3 Dimensionality

4 Parallel Scree Plot

هورن^۱ استفاده شد. جهت تحلیل داده‌ها و برآورد پارامترها از مدل‌های اکتشافی چندبعدی نظریه سؤال^۲ در داده‌های چندارزشی (مدل پاسخ مدرج^۳ و مدل امتیاز پاره‌ای^۴) بهره برده شد. همچنین تابع آگاهی آزمون^۵ و تابع آگاهی سؤال‌ها^۶ نیز به صورت مجزا برای هر بعد ارزیابی شد. اعتبار داده‌های پرسشنامه با استفاده از روش همگونی درونی آلفای کرونباخ ارزیابی شد. جهت بررسی روایی ملاکی نیز از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون بهره برده شد. لازم به ذکر است تمام تحلیل‌های انجام شده با استفاده از نرم‌افزار R نسخه ۴.۴.۱ (بسته‌های sirt و psych، ltm، car، paran، mirt) استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

با توجه به هدف اصلی پژوهش کیفیت روانسنجی این ابزار به طور مفصل در این بخش گزارش شده است. روایی، اعتبار، ساختار عاملی و ویژگی‌های نظریه سؤال-پاسخ چندبعدی (MIRT) در رابطه با این پرسشنامه بررسی گردید.

روایی محتوایی: جهت بررسی روایی محتوایی پرسشنامه قصه عشق از نظرات متخصصین استفاده شد. این گروه شامل ۴ مشاور خانواده، یک روان‌شناس بالینی و یک روان‌شناس سلامت بود. روش لاوشه به عنوان یکی از روش‌های مرسوم و پرکاربرد که به تبدیل قضاوت کیفی داوران درباره روایی محتوایی می‌پردازد، به عنوان روش بررسی روایی محتوایی مورد استفاده قرار گرفت. این روش با عنوان نسبت روایی محتوایی^۷ نیز شناخته می‌شود (شولتز و همکاران^۸، ۲۰۱۳: ۳). برای تعیین نسبت روایی محتوا، از ۶ نفر از متخصصان درخواست شد تا هر گویه را براساس عامل کلی و جزئی مربوط به آن براساس طیف سه قسمتی «ضروری است»، «مفید است» و «غیر ضروری» بررسی نمایند. لازم به ذکر است با توجه به تعداد خبرگان یعنی ۶ نفر، میزان مورد قبول برای شاخص روایی محتوایی برابر با ۰/۹۹ می‌باشد. نتایج بررسی روایی با استفاده از شاخص روایی محتوایی نشان می‌دهد از ۲۲۷ گویه طراحی شده، ۱۶۷ گویه به دلیل مقدار شاخص روایی محتوایی بالاتر از ۰/۹۹ تأیید و ۶۰ گویه نیز به دلیل عدم توافق بالا حذف شدند. بنابراین در این مرحله روایی نسخه ۱۶۷ سؤالی پرسشنامه قصه عشق مورد تأیید قرار می‌گیرد.

روایی سازه: در بررسی سؤال دوم پژوهش مبنی بر تعداد ابعاد پرسشنامه قصه عشق زنان، به دلیل اینکه ساختار اولیه پرسشنامه (نسخه اصلی)، اصلاح شده و تعدادی از سؤالات اولیه حذف و نیز برخی سؤالات جدید به آن اضافه شد، از مدل‌های اکتشافی چندبعدی نظریه سؤال پاسخ استفاده شد. در این زمینه جهت آگاهی بیشتر از تعداد ابعاد احتمالی پرسشنامه از سه روش آماره DETECT، روش ساختار خیلی ساده و نیز مدل نظری مد نظر پژوهشگر (تعداد ۳۲ عامل احتمالی) بهره برده شد.

روش اول طبق پیشنهاد رابیتزچ و رابیتزچ^۹ (۲۰۲۲) بود که از آزمون وارد^{۱۰} با استفاده از آماره DETECT بهره گرفته شد. نتایج آماره DETECT نشان داد با توجه به مقادیر شاخص‌های ذکر شده در مدل‌های یک تا چهار بعدی، مدل ۲۶ بعدی دارای مقادیر مطلوب‌تری (۷/۱۰) است و بعد از آن مدل ۱۲ بعدی (۷/۰۹) و ۲۱ بعدی (۷/۰۸) پیشنهادهای مطلوب‌تری هستند. در روش ساختار خیلی ساده از آماره VSS، آزمون MAP، آزمون نسبت درست‌نمایی^{۱۱} (X^2)، معیار آگاهی آکائیک^{۱۲} (AIC) و معیار آگاهی بی‌زی^{۱۳} (BIC) استفاده شد. لازم به ذکر است مقادیر کمتر در شاخص‌های MAP، BIC و BIC تعدیل شده و مقدار بیشینه در شاخص VSS نشان‌دهنده مدل بهینه‌تر می‌باشد. نتایج نشان داد با توجه به مقادیر شاخص‌های ذکر شده در مدل‌های یک تا ۴۰ بعدی، مدل ۲۶ بعدی دارای مقادیر بهینه در شاخص MAP است. همچنین براساس شاخص VSS مدل دو بعدی، براساس شاخص BIC مدل تک بعدی و براساس شاخص BIC تعدیل شده نیز مدل ۱۲ بعدی پیشنهاد می‌گردد.

در پایان براساس نتایج چهار آزمون آماره DETECT، روش نموداری خیلی ساده، و نیز مدل نظری مد نظر پژوهشگر (تعداد ۳۲ عامل احتمالی)، چهار مدل مختلف با تعداد ابعاد ۱۲، ۲۱، ۲۶ و ۳۲ براساس نتایج پیشنهادی مورد ارزیابی قرار گرفت. بدین صورت این چهار مدل که براساس روش‌های مختلف، مدل‌های پیشنهادی بهتری بودند، مورد ارزیابی و مقایسه قرار گرفتند. جهت مقایسه مدل‌های مختلف از شاخص‌های آزمون نسبت درست‌نمایی (X^2)، معیار آگاهی آکائیک (AIC) و معیار آگاهی بی‌زی (BIC) استفاده شد. نتایج جدول ۱ مقایسه چهار مدل ۱۲ بعدی، ۲۱ بعدی، ۲۶ بعدی و ۳۲ بعدی را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است در این پژوهش مدل‌های چندارزشی پاسخ مدرج سامیجیما^{۱۴} (۱۹۹۶) و مدل امتیاز پاره‌ای تعمیم‌یافته موراکا^{۱۵} (۱۹۹۳) که متناسب با داده‌های چندارزشی هستند، مورد ارزیابی قرار گرفتند. بررسی و مقایسه مدل‌های مختلف نشان داد در قیاس بین مدل پاسخ مدرج و مدل امتیاز پاره‌ای، مدل پاسخ مدرج در تک شاخص‌های برازش از قبیل آزمون نسبت درست‌نمایی، BIC و AIC نسبت به مدل‌های مشابه در مدل امتیاز پاره‌ای برتری دارد. در این میان از بین مدل‌های پاسخ مدرج نیز مدل ۲۶ بعدی با داشتن مقدار BIC و AIC به ترتیب برابر با ۲۷۷۷۰۹/۱ و ۲۷۳۱۱۹/۲

1 Horn's Parallel Analysis

2 Exploratory Multidimensional Item Response Theory Models for Polytomous Data

3 Graded Response Model (GRM)

4 Partial Credit Model (PCM)

5 Test Information Function (TIF)

6 Item Information Function (IIF)

7 Content Validity Ratio (CVR)

8 Sholts

9 Robitzsch, & Robitzsch

10 Ward test

11 Likelihood ratio test

12 Akaike Information Criterion

13 Bayesian Information Criterion

14 Graded Response Models Samijima

15 Partial Score Model Muraki

در قیاس با مقادیر این شاخص‌ها در مدل‌های دیگر دارای میزان کمتری است که این مقدار به دست آمده در سطح خطای ۰/۰۵ معنی دار است و لذا می‌توان مدعی شد مدل چهار بعدی برآزش بهتری با داده‌ها دارد. همچنین میزان آزمون نسبت درستی به دست آمده (۱۳۲۵۵۵/۴-) نیز در قیاس با سایر مدل‌ها مقدار بیشتری است. در نتیجه با جمع بندی نتایج مدل ۲۶ بعدی به عنوان ساختار بعدیت پرسشنامه در نظر گرفته شد.

جدول ۱

مقایسه مدل‌های مختلف

P	Df	log.Lik	BIC	AIC	تعداد ابعاد	مدل
-	-	-۱۳۲۸۲۶/۴	۲۸۱۴۴۴/۲	۲۷۵۹۶۰/۵	۱۲ بعدی	مدل پاسخ مدرج
۰/۰۱	۲۹۵	-۱۳۲۶۷۲/۹	۲۷۳۹۴۳/۷	۲۷۳۹۴۳/۸	۲۱ بعدی	
۰/۰۱	۷۲۰	-۱۳۲۵۵۵/۶	۲۷۷۷۰۹/۱	۲۷۳۱۱۹/۲	۲۶ بعدی	
۰/۰۱	۸۳۱	-۱۳۳۱۸۶/۳	۲۸۴۷۷۸/۵	۲۷۸۰۷۲/۷	۳۲ بعدی	
-	-	-۱۳۲۶۷۵/۵	۲۸۱۷۵۴/۴	۲۸۴۹۸۰/۸	۱۲ بعدی	مدل امتیاز پاره‌ای
۰/۰۱	۲۹۵	-۱۳۲۰۰۹/۵	۲۷۵۱۰۲/۷	۲۸۳۰۹۹/۴	۲۱ بعدی	
۰/۰۱	۷۲۰	-۱۳۲۵۱۲/۴	۲۸۱۷۱۵/۹	۲۷۹۳۸۲/۴	۲۶ بعدی	
۰/۰۱	۸۳۱	-۱۳۳۳۴۵/۱	۲۸۹۸۵۴/۱	۲۸۸۲۲۱/۶	۳۲ بعدی	

در ادامه ویژگی‌های روانسنجی (ضرایب آستانه و شیب) مربوط به هر یک از سؤال‌های پرسشنامه ارائه شده است. در جدول ۲ شاخص شیب مربوط به سؤال‌ها و در جدول ۵ ضرایب آستانه گزارش شده است. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد از بین ۱۶۷ سؤال پرسشنامه ۲۷ سؤال (۳۵، ۴۴، ۴۵، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۶۴، ۶۵، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۰ و ۱۳۱) دارای ضریب شیب مناسب بر روی هیچ عاملی نبودند و دارای مقادیر کمتر از ۰/۳ بودند. ولیکن ۱۴۰ سؤال باقیمانده دارای شیب مناسبی (مقادیر بین ۰/۳ تا ۲) بر عامل مربوط به خود بودند و لذا می‌توان بیان داشت در صفت مکنون مربوط به خود توانایی تشخیص مناسبی بین افرادی که دارای سطح صفت بالا و پایینی بودند داشته‌اند. جهت اختصار اطلاعات مربوط به ۱۱ سؤال اول در پارامتر شیب سؤال‌ها در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۲

شیب سؤال‌ها آزمون ابعاد (۱۱ سؤال اول)

شماره اصلی	شماره مرتب	a1	a2	a3	a4	a5	a6	a7	a8	a9	a10
S7	q1	۰/۰۱	۰/۱۷	۰/۱۳	-۰/۱۵	-۰/۰۴	-۰/۴۳	-۰/۰۳	۰/۰۸	-۰/۰۵	۰/۱۲
S21	q2	-۰/۱۳	-۰/۰۳	۰/۱۳	۰/۰۲	-۰/۱۰	-۰/۴۷	-۰/۱۰	۰/۱۲	۰/۲۰	۰/۰۶
S44	q3	۰/۰۳	۰/۰۳	۰/۱۷	-۰/۰۶	-۰/۱۷	-۰/۲۲	-۰/۲۵	۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۰۳
S68	q4	۰/۱۲	۰/۲۱	۰/۰۹	-۰/۲۱	-۰/۱۱	-۰/۳۷	-۰/۰۵	۰/۰۲	-۰/۰۳	۰/۱۱
S82	q5	۰/۲۷	۰/۰۵	۰/۱۴	-۰/۲۰	-۰/۱۰	-۰/۱۹	-۰/۰۱	۰/۱۷	-۰/۰۵	-۰/۰۴
S10	q6	۰/۱۷	-۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۵	-۰/۱۸	-۰/۳۷	-۰/۱۳	۰/۰۰	۰/۱۷	-۰/۰۵
S30	q7	۰/۰۹	-۰/۰۵	۰/۰۷	۰/۰۱	-۰/۱۶	-۰/۲۴	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۱۰	-۰/۰۴
S49	q8	۰/۱۳	۰/۰۴	۰/۱۳	۰/۰۳	-۰/۱۳	-۰/۱۳	-۰/۰۳	۰/۰۸	۰/۰۵	-۰/۰۳
S86	q9	۰/۱۰	-۰/۰۵	۰/۰۸	۰/۰۱	-۰/۳۰	-۰/۱۸	۰/۰۹	-۰/۰۳	۰/۱۸	-۰/۰۱
S120	q10	-۰/۱۱	-۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۰۸	-۰/۰۶	-۰/۲۱	-۰/۰۶	۰/۰۷	۰/۰۵	۰/۲۰
S145	q11	۰/۰۹	۰/۰۵	۰/۱۶	۰/۰۶	-۰/۲۰	۰/۲۰	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۱۲	-۰/۱۰
شماره اصلی	شماره مرتب	a11	a12	a13	a14	a15	a16	a17	a18	a19	a20
S7	q1	-۰/۰۳	-۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۰۳	۰/۰۷	-۰/۰۵	۰/۱۱	۰/۱۰	۰/۳۳	-۰/۰۸
S21	q2	۰/۵۸	-۰/۱۷	۰/۰۹	۰/۰۲	۰/۱۲	-۰/۱۰	۰/۱۸	۰/۰۶	۰/۱۶	۰/۰۱
S44	q3	۰/۵۵	-۰/۰۳	۰/۱۳	-۰/۰۲	۰/۱۳	-۰/۰۲	۰/۱۴	۰/۱۶	۰/۲۳	۰/۰۹
S68	q4	۰/۳۶	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۹	۰/۲۱	-۰/۰۷	۰/۳۳	۰/۰۰	۰/۲۹	۰/۰۵
S82	q5	۰/۵۹	-۰/۲۶	۰/۲۸	۰/۰۸	۰/۱۷	-۰/۰۵	۰/۲۴	۰/۲۰	۰/۲۲	-۰/۰۵
S10	q6	۰/۲۰	۰/۱۱	۰/۳۶	-۰/۰۸	۰/۱۹	۰/۰۶	۰/۱۷	۰/۲۱	۰/۹۳	-۰/۱۰
S30	q7	۰/۳۱	-۰/۰۵	-۰/۲۳	-۰/۰۱	۰/۱۳	-۰/۱۳	۰/۲۱	۰/۰۱	۰/۷۰	-۰/۰۵
S49	q8	۰/۱۴	۰/۱۳	۰/۰۸	-۰/۰۶	۰/۰۹	-۰/۱۱	-۰/۰۵	-۰/۰۱	۰/۹۱	۰/۰۳
S86	q9	۰/۰۶	۰/۱۱	۰/۰۰	۰/۰۲	۰/۳۰	۰/۰۰	۰/۲۳	۰/۰۴	۰/۶۹	-۰/۰۵
S120	q10	۰/۰۷	۰/۰۰	۰/۱۹	۰/۱۳	۰/۲۵	۰/۰۰	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۹۱	۰/۱۰
S145	q11	-۰/۰۱	۰/۰۹	۰/۱۳	-۰/۰۲	۰/۳۲	۰/۰۶	۰/۱۰	۰/۰۱	۰/۶۴	-۰/۰۴

شماره اصلی	شماره مرتب	a21	a22	a23	a24	a25	a26	-	-	-
S7	q1	0/38	0/06	-0/10	-0/05	0/15	-0/09	-	-	-
S21	q2	0/15	0/04	-0/04	0/07	0/11	-0/07	-	-	-
S44	q3	0/14	0/08	-0/05	-0/01	0/08	0/11	-	-	-
S68	q4	0/29	-0/03	-0/07	0/10	-0/03	-0/02	-	-	-
S82	q5	0/21	0/14	-0/09	-0/01	0/17	-0/06	-	-	-
S10	q6	0/05	0/12	-0/13	0/23	0/35	-0/09	-	-	-
S30	q7	-0/19	0/10	0/14	0/14	0/37	-0/09	-	-	-
S49	q8	0/14	-0/04	-0/03	0/11	0/16	-0/14	-	-	-
S86	q9	0/06	0/02	-0/07	0/12	0/25	-0/12	-	-	-
S120	q10	0/00	0/08	-0/05	0/06	0/28	-0/06	-	-	-
S145	q11	0/13	-0/06	-0/11	0/11	0/53	-0/15	-	-	-

در جدول ۳ ضرایب آستانه مربوط به ۱۱ سؤال از سؤال‌های پرسشنامه به عنوان نمونه ارائه شده است. لازم به ذکر است به دلیل تعداد بالای سؤال‌های پرسش‌نامه و نیز محدودیت نشریه در تعداد صفحات مقاله از گزارش نتایج سایر سؤال‌ها در چارچوب جدول خود داری شده است. نتایج کلی تحلیل سؤال‌ها نشان داد از نظر ضرایب آستانه اکثر سؤال‌ها به خوبی توزیع شده است و مقادیر به دست آمده به ویژه برای گزینه‌های پاسخ ۲ تا ۶ در محدوده ۴- تا ۴ قرار دارند. در ارتباط با گزینه ۱ و ۷ نیز می‌توان بیان داشت این دو گزینه در مورد افرادی که سطح توانایی بسیار پایین و یا بسیار بالا بوده اند، مطلوب بوده است؛ ولیکن در ارتباط با افراد با توانایی مورد انتظار در جامعه (۴- تا ۴) کارایی ندارند. از سؤال‌های ۵۲ و ۱۴۷ می‌توان به سؤال‌های ضعیف‌تر براساس آستانه و از سؤال‌ها ۶۷ و ۷۸ می‌توان به سؤال‌های مطلوب‌تر در این زمینه اشاره کرد. همچنین می‌توان بیان داشت در برخی سؤال‌ها مانند سؤال ۱۷ و ۲۸ به دلیل میزان تنای پایین‌تر گزینه‌های ۲ تا ۴ احتمال پاسخ بالاتری داشتند و برخی سؤال‌ها نیز مانند سؤال ۱۳۹ به دلیل میزان تنای بالاتر، گزینه‌های ۴ تا ۶ از میزان انتخاب بیشتری برخوردار بوده‌اند. به طور کلی می‌توان بیان داشت براساس شاخص دشواری هیچ یک از سؤال‌ها دارای چالش زیادی نیستند و بنابراین تمامی سؤال‌ها از این نظر مورد تایید قرار می‌گیرند.

جدول ۳

دشواری سؤال‌ها پرسشنامه (ضرایب آستانه)

شماره	شماره	d1	d2	d3	d4	d5	d6
S7	q1	4/50	2/31	0/64	-1/01	-2/63	-4/61
S21	q2	4/16	2/65	0/94	-0/70	-2/54	-5/20
S44	q3	4/80	3/01	0/97	-0/72	-2/55	-4/55
S68	q4	4/60	2/96	1/31	-0/76	-2/33	-4/35
S82	q5	4/12	2/22	0/70	-1/17	-2/08	-4/78
S10	q6	4/57	3/11	0/68	-1/43	-3/54	-5/62
S30	q7	4/03	2/84	0/62	-1/24	-3/13	-5/46
S49	q8	5/28	3/67	1/07	-0/95	-2/89	-5/15
S86	q9	4/25	2/46	0/68	-1/00	-2/59	-4/59
S120	q10	5/11	2/63	0/63	-1/06	-3/05	-5/52
S145	q11	4/29	2/24	0/42	1/29	-3/09	-4/94

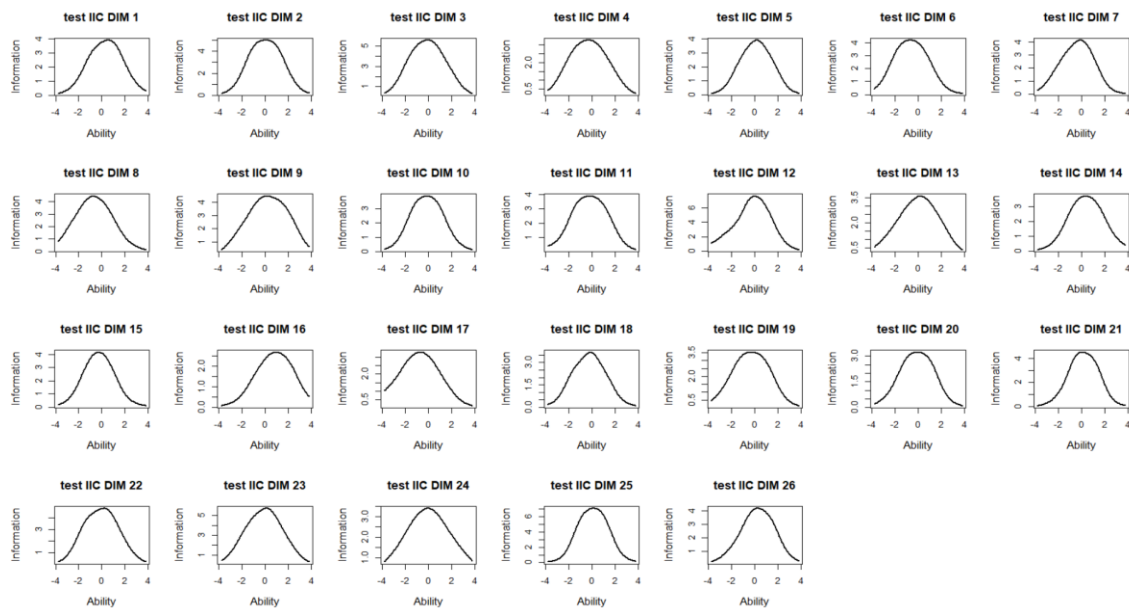
اعتبار: برای بررسی اعتبار همگونی درونی پرسشنامه قصه عشق، از شاخص آلفای کرونباخ استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده، تمامی ابعاد این پرسشنامه دارای ضرایب آلفای بالاتر از 0/70 بودند که نشان‌دهنده همگونی درونی قابل قبول و اعتبار مطلوب مقیاس است. بالاترین ضریب آلفا مربوط به بعد «کاردان» با مقدار 0/85 بود، و پس از آن ابعاد «پلیس» و «رعیت» هر دو با مقدار 0/83 در رتبه‌های بعدی قرار دارند. کمترین ضرایب آلفا به ابعاد «آرمان‌گرایی» و «آشیزی» اختصاص داشت که مقدار آن‌ها برابر با 0/71 و ارتباطات 0/72 به دست آمده است. سایر ابعاد نیز در بازه 0/72 تا 0/83 قرار گرفتند. این نتایج نشان می‌دهد که نسخه بومی شده پرسشنامه قصه عشق از اعتبار درونی مناسبی برخوردار بوده و می‌توان از آن برای سنجش معتبر قابل‌اعتماد ابعاد مختلف عشق در جامعه ایرانی بهره برد. مقادیر آلفای کرونباخ برای همه ابعاد پرسشنامه بومی قصه عشق استرنبرگ در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴

مقادیر آلفای کرونباخ پرسشنامه قصه عشق

شماره	بعد	آلفای کرونباخ	شماره	بعد	آلفای کرونباخ
۱	حاکم	۰/۷۴	۱۴	خانه	۰/۷۳
۲	پلیس	۰/۸۳	۱۵	باغبانی	۰/۷۶
۳	کلکسیون	۰/۸۱	۱۶	آشپزی	۰/۷۱
۴	وحشت افکن	۰/۷۳	۱۷	ارتباطات	۰/۷۲
۵	چهره معمايي	۰/۷۴	۱۸	تجارت	۰/۷۳
۶	فاعل	۰/۷۷	۱۹	آرمانگرایی	۰/۷۱
۷	سالاریت	۰/۷۴	۲۰	اعتیاد	۰/۷۶
۸	جنگ	۰/۷۶	۲۱	انعطاف پذیری	۰/۷۹
۹	کارآگاه	۰/۷۸	۲۲	بهبودی	۰/۸۱
۱۰	مفعول	۰/۷۳	۲۳	هم اعتیاد	۰/۷۲
۱۱	رعیت	۰/۸۳	۲۴	کاردان	۰/۸۵
۱۲	دینداری	۰/۷۳	۲۵	تاب‌آوری	۰/۷۶
۱۳	ایثار	۰/۷۴	۲۶	شرافت	۰/۷۴

تابع آگاهی: منحنی آگاهی هر یک از ابعاد پرسشنامه عشق و نیز سؤال‌های مربوط به هر یک از ابعاد پرسشنامه ارائه شده است. تابع آگاهی در نظریه سؤال پاسخ، میزان اعتبار نتایج را در سطوح مختلف صفت مکنون بررسی می‌کند. به عبارتی تابع آگاهی آزمون نشان می‌دهد به طور کلی یک آزمون، به چه میزان آگاهی بخشی از میزان توانایی آزمودنی‌ها در پیوستار صفت مکنون را دارد. در ادبیات نظریه سؤال پاسخ هر چقدر آزمون بتواند آگاهی بالاتری در طیف وسیع‌تری از افراد را از نظر توانایی ارائه کند، آزمون دارای اعتبار بالاتر و میزان خطای کمتری است. لازم به ذکر است به دلیل تعداد بالای ابعاد امکان ارائه تابع آگاهی در فضای چند بعدی امکان پذیر نبود و به جای آن تابع آگاهی هر بعد آزمون به صورت مجزا تحلیل و گزارش شده است. در تصویر ۱ منحنی آگاهی ابعاد ۲۶ گانه پرسشنامه قصه عشق زنان ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می‌شود، تمامی ۲۶ بعد این پرسشنامه میزان آگاهی مناسبی در اکثر سطوح توانایی (توانایی بین ۳- تا ۳+) دارند و بیشترین میزان آگاهی نیز در محدوده توانایی بین منفی و مثبت ۲ قرار دارد و آگاهی بدست آمده در این محدوده مطلوب است.

شکل ۱

منحنی آگاهی ابعاد پرسشنامه قصه عشق زنان

پس از جمع‌بندی نتایج و بررسی محتوایی سؤال‌ها پرسشنامه قصه عشق نام‌گذاری هر یک از ابعاد به‌دست آمده صورت گرفت که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است. مقایسه نتایج به دست آمده در این پژوهش با نسخه اصلی پرسشنامه قصه عشق و نیز پرسشنامه بازطراحی شده توسط پژوهشگر

صورت گرفت. نتایج نشان داد شش عامل کم‌دین، مضمون، تماشاجی، قربانی، علم و هنر به دست نیامدند و لیکن سایر عامل‌های مورد انتظار پژوهشگر که ۲۶ عامل (از قبیل حاکم، پلیس و ...) بود، استخراج گردید.

جدول ۵

نامگذاری ابعاد پرسشنامه قصه عشق

شماره	بعد	سؤال‌ها	شماره	بعد	سؤال‌ها
۱	حاکم	۱ تا ۵	۱۴	خانه	۹۱ تا ۹۵
۲	پلیس	۶ تا ۱۱	۱۵	باغبانی	۹۶ تا ۹۹
۳	کلکسیون	۱۲ تا ۱۸	۱۶	آشپزی	۱۰۴ تا ۱۰۷
۴	وحشت افکن	۱۹ تا ۲۳	۱۷	ارتباطات	۱۰۸ تا ۱۱۳
۵	چهره معمایی	۲۴ تا ۲۷	۱۸	تجارت	۱۱۹ تا ۱۲۲
۶	فاعل	۲۸ تا ۳۳	۱۹	آرمانگرایی	۱۲۳ تا ۱۲۷
۷	سالاریت	۳۳، ۳۵ تا ۳۷	۲۰	اعتیاد	۱۲۸ تا ۱۳۰، ۱۳۲
۸	جنگ	۳۸ تا ۴۳	۲۱	انعطاف پذیری	۱۳۳ تا ۱۳۶
۹	کارآگاه	۴۶ تا ۵۲	۲۲	بهبودی	۱۳۷ تا ۱۴۲
۱۰	مفعول	۵۹ تا ۶۳	۲۳	هم اعتیاد	۱۴۳ تا ۱۴۹
۱۱	رعیت	۶۶ تا ۷۰	۲۴	کاردان	۱۵۰ تا ۱۵۶
۱۲	دینداری	۷۶ تا ۸۴	۲۵	تاب اوری	۱۵۷ تا ۱۶۲
۱۳	ایثار	۸۵ تا ۹۰	۲۶	شرافت	۱۶۳ تا ۱۶۷

روایی ملاکی: جهت بررسی روایی ملاکی همبستگی بین نمرات ابعاد پرسشنامه قصه عشق در ارتباط با پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج در جدول ۶ آمده است. همان‌گونه که نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین ابعاد ۲۶ گانه پرسشنامه قصه عشق با نمرات رضایت زناشویی انریچ نشان می‌دهد، رابطه به دست آمده در ارتباط با تمامی ابعاد در سطح خطای ۰/۰۱ معنی دار است. در این میان بیشترین همبستگی مربوط به بعد تاب اوری (۰/۵۸) و کمترین همبستگی نیز مربوط به بعد فاعل (۰/۳۶) می‌باشد. بنابراین براساس این نتایج می‌توان بیان داشت پرسشنامه قصه عشق از روایی ملاکی خوبی برخوردار است.

جدول ۶

روایی ملاکی پرسشنامه قصه عشق با نمرات رضایت زناشویی

شماره	بعد	R	شماره	بعد	R
۱	حاکم	۰/۴۳***	۱۴	خانه	۰/۵۰**
۲	پلیس	۰/۵۱**	۱۵	باغبانی	۰/۴۴**
۳	کلکسیون	۰/۴۲**	۱۶	آشپزی	۰/۴۱**
۴	وحشت افکن	۰/۴۷**	۱۷	ارتباطات	۰/۵۲**
۵	چهره معمایی	۰/۴۴**	۱۸	تجارت	۰/۳۹**
۶	فاعل	۰/۳۶**	۱۹	آرمانگرایی	۰/۴۱**
۷	سالاریت	۰/۵۶**	۲۰	اعتیاد	۰/۳۷**
۸	جنگ	۰/۵۴**	۲۱	انعطاف پذیری	۰/۵۷**
۹	کارآگاه	۰/۴۷**	۲۲	بهبودی	۰/۵۲**
۱۰	مفعول	۰/۵۴**	۲۳	هم اعتیاد	۰/۴۱**
۱۱	رعیت	۰/۴۰**	۲۴	کاردان	۰/۵۲**
۱۲	دینداری	۰/۴۲**	۲۵	تاب اوری	۰/۵۸**
۱۳	ایثار	۰/۵۳**	۲۶	شرافت	۰/۴۱**

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، برای بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ و رابطه آن با رضایت زناشویی، چندین شاخص روایی و اعتبار مورد ارزیابی قرار گرفت. ابتدا، روایی محتوایی پرسشنامه با نظر متخصصان تأیید شد تا اطمینان حاصل شود که سؤال‌ها ابعاد مختلف عشق را به خوبی اندازه‌گیری می‌کنند. سپس، روایی سازه با استفاده از مدل‌های چندبعدی نظری سؤال-پاسخ (MIRT) بررسی شد و ۲۶ عامل اصلی شناسایی گردید. همچنین، روایی ملاکی با مقایسه نتایج پرسشنامه با معیارهای معتبر دیگر و اعتبار همگونی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. در ادامه، به تشریح نتایج این ارزیابی‌ها پرداخته خواهد شد.

برای بررسی روایی محتوایی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ، از نظرات متخصصان روان‌شناسی بالینی و مشاوران خانواده استفاده شد. در این راستا، روش لاواشه که به تبدیل قضاوت کیفی داوران به یک معیار کمی شناخته می‌شود (شولتز و همکاران، ۲۰۱۳)، به کار گرفته شد. از ۶ نفر از متخصصان درخواست شد تا هر گویه را بر اساس اهمیت آن در قالب طیف سه قسمتی «ضروری است»، «مفید است» و «غیر ضروری» ارزیابی کنند. بر اساس تعداد خبرگان، ضریب روایی محتوایی ۰/۹۹ به عنوان معیار قبول تعیین شد. نتایج نشان می‌دهد که از ۲۲۷ گویه طراحی شده، ۱۶۷ گویه به دلیل بالاتر بودن از این شاخص تایید و ۶۰ گویه به دلیل عدم توافق بالای داوران حذف گردیدند. این تحلیل به بهبود کیفیت ابزارهای پژوهشی و افزایش دقت نتایج کمک می‌کند و می‌تواند به درک عمیق‌تری از ابعاد عشق و روابط زناشویی بیفزاید.

در مورد شناسایی ابعاد پرسشنامه قصه عشق زنان، از مدل‌های اکتشافی چندبعدی نظریه سؤال-پاسخ (MIRT) استفاده شد. به منظور تعیین تعداد ابعاد احتمالی پرسشنامه، از سه روش آماری مختلف بهره‌برداری گردید. در روش اول، آزمون وارد و آماره DETECT برای بررسی و شناسایی بهترین مدل به کار گرفته شد که نتایج آن نشان داد مدل ۲۶ بعدی از شاخص‌های مطلوب‌تری نسبت به سایر مدل‌ها برخوردار است. همچنین در این روش، مدل‌های ۱۲ و ۲۱ بعدی نیز پیشنهاد شده بودند، اما مدل ۲۶ بعدی با مقادیر بهینه در شاخص‌ها نسبت به سایرین برتری داشت. در روش دوم که ساختار خیلی ساده نامیده می‌شود، از آماره‌های VSS، MAP و BIC و BIC و BIC استفاده گردید. نتایج این روش نیز تاییدکننده برتری مدل ۲۶ بعدی بود، با این حال مدل‌های دو بعدی و تک بعدی نیز به‌عنوان گزینه‌های معقول معرفی شدند. این فرآیند نشان‌دهنده آن است که پژوهشگران برای درک بهتر ابعاد عشق و ارتباطات زناشویی، از روش‌های متعدد و متنوع استفاده می‌کنند که می‌تواند منجر به یافته‌های معتبرتر و دقیق‌تر شود. در پایان، مقایسه نتایج حاصل از چهار آزمون آماری نشان داد که بین مدل‌های مختلف پاسخ مدرج و مدل امتیاز پاره‌ای، مدل پاسخ مدرج، عملکرد بهتری در تمامی شاخص‌های برازش از جمله آزمون نسبت درستمایی و معیارهای AIC و BIC داشته است. از بین مدل‌های پاسخ مدرج، مدل ۲۶ بعدی به عنوان بهترین مدل شناسایی شد و مقادیر به دست آمده در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار بودند. این نتایج نشان‌دهنده اعتبار و روایی مدل ۲۶ بعدی به‌عنوان ساختار بعدی پرسشنامه است و این امر می‌تواند در تحلیل‌های آینده مرتبط با رضایت زناشویی و عشق مؤثر واقع شود.

همچنین نتایج نشان داد که از بین ۱۶۷ سؤال پرسشنامه، ۲۷ سؤال به دلیل داشتن ضریب شیب نامناسب حذف شدند. در مقابل، ۱۴۰ سؤال باقی‌مانده به‌خوبی قادر به تمییز افراد با سطح صفت بالا و پایین بودند. این یافته‌ها نشان‌دهنده توانایی مطلوب سوالات در اندازه‌گیری ابعاد عشق و ارتباطات زناشویی است. همچنین بررسی ضرایب آستانه نشان داد که اکثر سوالات به‌خوبی توزیع شده‌اند. به طور کلی، این نتایج نشان می‌دهد که پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ از ویژگی‌های روانسنجی مطلوبی برخوردار است و می‌تواند به عنوان ابزاری معتبر در تحقیقات آینده استفاده شود.

برای بررسی روایی ملاکی پرسشنامه قصه عشق، همبستگی بین نمرات ابعاد این پرسشنامه و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد که رابطه بین تمامی ابعاد پرسشنامه قصه عشق و نمرات رضایت زناشویی در سطح معناداری ۰/۰۱ قابل توجه است. به‌طور خاص، بالاترین همبستگی مربوط به بعد تاب‌آوری با ضریب ۰/۵۸ و کمترین همبستگی مربوط به بعد فاعل با ضریب ۰/۳۶ مشاهده شد، که نشان‌دهنده این است که این ابعاد به‌طور متفاوتی با رضایت زناشویی مرتبط هستند. این یافته‌ها حاکی از آن است که پرسشنامه قصه عشق از روایی ملاکی مطلوبی برخوردار است و می‌تواند به‌عنوان ابزاری معتبر در ارزیابی ارتباطات زناشویی مورد استفاده قرار گیرد.

برای بررسی اعتبار پرسشنامه قصه عشق، از ضریب اعتبار آلفای کرونباخ استفاده شد تا اعتبار همگونی درونی ابعاد مختلف آن مورد ارزیابی قرار گیرد. نتایج نشان داد که تمامی ابعاد پرسشنامه قصه عشق زنان از اعتبار همگونی درونی مناسبی برخوردار هستند و مقادیر این اعتبار در سطحی قابل قبول گزارش شده‌اند. نتایج نشان داد بالاترین ضریب آلفا مربوط به بعد «کاردان» بود، و پس از آن ابعاد «پلیس» و «رعیت» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. کمترین ضرایب آلفا به ابعاد «آرمان‌گرایی» و «آشپزی» اختصاص داشت. این نتایج تأییدکننده اعتبار داده‌های گردآوری‌شده از طریق پرسشنامه قصه عشق زنان هستند. در ادامه، منحنی آگاهی برای ابعاد مختلف پرسشنامه قصه عشق و سؤال‌ها مرتبط با هر یک از آن‌ها ارائه شد. تابع آگاهی در نظریه سؤال پاسخ، میزان اعتبار نتایج را در سطوح مختلف صفت مکنون بررسی می‌کند و نشان‌دهنده این است که آزمون تا چه حد می‌تواند توانایی آزمودنی‌ها را در پیوستار صفت مکنون شناسایی کند. طبق نظریه، هر چقدر یک آزمون بتواند آگاهی بیشتری از توانایی‌ها ارائه دهد، اعتبار بالاتری خواهد داشت و میزان خطای کمتری را نیز نشان می‌دهد. با توجه به تعداد بالای ابعاد، امکان ارائه تابع آگاهی در فضای چندبعدی وجود نداشت و به همین دلیل، تابع آگاهی هر بعد به‌صورت مجزا تحلیل و گزارش شد. نتایج نشان می‌دهد که تمامی ۲۶ بعد پرسشنامه قصه عشق زنان آگاهی مناسبی را در اکثر سطوح توانایی ارائه می‌دهند و بالاترین میزان آگاهی در محدوده توانایی نزدیک به صفر مشاهده می‌شود که این نتایج مطلوب ارزیابی می‌شوند.

پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ که توسط علائی (۱۳۸۷) برای نخستین بار در ایران هنجاریابی شد، از آن زمان به ابزاری پرکاربرد در ارزیابی روابط عاطفی و پیش‌بینی کیفیت روابط زناشویی در مشاوره‌های پیش از ازدواج تبدیل شده است. با این وجود، پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که ابزارهای سنجش روانی، به ویژه در حوزه‌های فرهنگی مختلف، نیازمند تعدیل و بومی‌سازی‌اند تا دقت و اعتبار بیشتری در نتایج به‌دست‌آمده حاصل شود (رینالد و لوینگستون، ۲۰۲۱؛ کاپلان و ساکازو، ۲۰۱۱). از این رو، استانداردسازی و بررسی ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه با استفاده از مدل‌های چندبعدی

1 Reynolds & Livingston

2 Kaplan & Saccuzzo

پرسش و پاسخ به منظور ارتقای اعتبار و کارایی آن برای مشاوران و روان‌شناسان ایرانی ضروری به نظر می‌رسید. این پژوهش، با هدف بومی‌سازی ابزار استرنبرگ، نه تنها به حذف ابعادی پرداخته که با فرهنگ و ساختار اجتماعی ایران همخوانی کمتری دارند، بلکه ابعاد جدیدی را که بازتاب‌دهنده ارزش‌ها و تعاملات عاطفی زوج‌های ایرانی است، به آن افزوده است. این نسخه‌ی اصلاح‌شده، به مشاوران امکان می‌دهد تا با اتکا به داده‌های دقیق‌تر و معتبرتر، تحلیلی جامع‌تر و کاربردی‌تر از پویایی‌های روابط زوجین ارائه دهند و پیش‌بینی بهتری از کیفیت و دوام رابطه زوجین داشته باشند (کازدین^۱، ۲۰۲۱).

بر اساس نتایج حاصله و سیر مراحل پژوهش تعداد ۲۲۰ سؤال طراحی شده توسط پژوهشگر در مرحله اجرای مقدماتی و سپس در مرحله آزمون سؤال‌ها به ۱۶۷ سؤال در مرحله آزمون تقلیل یافت. پس از اجرای مرحله اصلی آزمون و تجزیه و تحلیل داده‌ها و حذف برخی از مؤلفه‌ها تعداد ۲۶ مؤلفه با ۱۴۳ سؤال باقی ماندند که از نظر شاخص دشواری سؤال‌ها، ضریب آستانه و شیب سؤال‌ها، بررسی محتوایی سؤال‌ها، قدرت تشخیص در صفت مکنون، منحنی آگاهی مناسب، اعتبار همگونی درونی پرسشنامه تأیید شدند. این ابزار می‌تواند به عنوان یک ابزار علمی قابل اعتماد در عرصه همسان‌یابی مشاوره قبل از ازدواج برای زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره مورد استفاده مشاوران و روان‌شناسان قرار گیرد. این پرسشنامه براساس قصه عشق استرنبرگ است، که ابعدی از رابطه عاشقانه را ترسیم می‌کند که با فرهنگ‌های مختلف قابل انطباق است، اما هر فرهنگ می‌تواند نیاز به تنظیم و بومی‌سازی این ابزار را احساس کند تا بهتر بتواند الگوهای خاص خود را منعکس کند. این ابزار به شناسایی و تحلیل الگوهای عاطفی، انتظارات و باورهای زوجین در رابطه عاشقانه کمک می‌کند. بنابراین، رواسازی و بومی‌سازی پرسشنامه قصه عشق استرنبرگ برای جامعه ایرانی، نه تنها به مشاوران و روان‌شناسان این امکان را می‌دهد که به تحلیل دقیق‌تر و معتبرتری از پویایی‌های روابط عاشقانه در بافت فرهنگی ایران دست یابند، بلکه می‌تواند به افزایش کیفیت مشاوره‌های پیش از ازدواج و کاهش تعارضات زناشویی کمک کند. از سوی دیگر مراکز مشاوره شمیم (۱۳۲ مرکز مشاوره در سراسر کشور) که حدود ۵۰۰ مشاور در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری فعالیت می‌نمایند و هر ساله در دوره بازآموزی شرکت می‌کنند تحت آموزش قرار گرفته و ضمن تسلط به چنین ابزار کارآمدی برای کمک به مراجعین مورد استفاده قرار گیرد نتایج به‌دست‌آمده از این پرسشنامه می‌تواند در راستای بهبود مشاوره‌های قبل از ازدواج و ارتقاء کیفیت روابط زناشویی در جامعه ایرانی مؤثر واقع شود.

در پایان این پژوهش با رعایت کامل اصول اخلاقی انجام شده و تمامی شرکت‌کنندگان پس از اطلاع کامل از اهداف و روند مطالعه، رضایت کتبی خود را اعلام کرده‌اند. حفظ محرمانگی اطلاعات و داده‌های شخصی در تمامی مراحل پژوهش مورد توجه بوده و این مطالعه بر اساس دستورالعمل‌های اخلاقی مؤسسات پژوهشی مرتبط و کمیته اخلاق دانشگاه مجری اجرا گردیده است. این پژوهش بدون دریافت حمایت مالی از هیچ نهاد یا سازمانی انجام شده است. همچنین، تمامی نویسندگان به طور فعال در طراحی پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل نتایج و نگارش مقاله مشارکت داشته و مسئولیت کامل محتوای نهایی بر عهده آنهاست. نویسندگان همچنین اعلام می‌کنند که هیچ تعارض منافع مالی یا شخصی مرتبط با موضوع پژوهش وجود ندارد.

سپاس‌گزاری

نویسندگان از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش که با پاسخ‌های خود جمع‌آوری دقیق داده‌ها را میسر کردند قدردانی می‌کنند.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با رعایت کامل اصول اخلاقی انجام شده است. تمامی شرکت‌کنندگان پس از آگاهی کامل از اهداف و نحوه انجام مطالعه، رضایت کتبی خود را اعلام کردند. همچنین، حفظ محرمانگی اطلاعات و داده‌های شخصی شرکت‌کنندگان در تمامی مراحل پژوهش رعایت گردید. این مطالعه بر اساس دستورالعمل‌های اخلاقی مؤسسات پژوهشی مرتبط و کمیته اخلاق دانشگاه مجری اجرا شده است.

حامی مالی

تمامی منابع مالی و هزینه‌های مربوط به تحقیق و انتشار مقاله توسط نویسندگان پرداخت شده است و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از رساله دکتری است. نویسنده اول دانشجوی دکتری است و نویسندگان دوم و سوم به عنوان استادان راهنما و نویسنده چهارم به عنوان مشاور علمی پژوهش در این رساله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی ندارد.

منابع

قرآن کریم، سوره روم، آیه ۲۱.
دهقانی تفتی، ز، محمدی، ا، حقیقتیان، م. (۱۳۹۸). بررسی جامعه‌شناختی پیامدهای اجتماعی طلاق عاطفی زنان شهر تهران طی سال‌های ۹۷-۹۶ براساس معادلات ساختاری. *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، ۱۱(۸): ۹۷-۱۱۵.

¹ Kazdin

رشید، خ، حسنونند، ف، نبی‌زاده، ص و رشتی، ع. (۱۳۹۸). بررسی عوامل برون‌فردی مؤثر بر طلاق عاطفی در میان زنان. *مطالعات زن و خانواده*، ۷(۱): ۱۱۷-۱۳۷.

علائی، پ. و کرمی، ا. (۱۳۸۷). ساخت و هنجاریابی مقیاس قصه و بررسی رابطه آن با رضایت زناشویی. *روان‌شناسی معاصر*، ۴، ۳۷-۵۴.

کبیری راد، م؛ علی‌پور، ن.، یاری، ا. و حسینی زیدی، س. ا. (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی سنت ازدواج در شریعت یهود و روایات شیعه امامیه. *مطالعات ادیان و عرفان تطبیقی*، ۷(۱): ۱۱-۱۹.

مقام معظم رهبری. (۱۳۹۴). درخواست از پدران و مادران به سهل‌گیری در امر ازدواج جوانان. بازبازی‌شده از: <https://www.leader.ir/fa/search/%D8%A7%D8%B2%D8%AF%D9%88%D8%A7%D8%AC/multimedia/13680101-14030723/all/1>

References

The Holy Qur'an, Surah Al-Rum, Ayah 21.

Alaei, P., & Karami, A. (2008). Development and standardization of the Narrative Scale and examination of its relationship with marital satisfaction. *Contemporary Psychology*, 4, 37-54. [Persian]

Braida, N., Matta, E., & Paccagnella, L. (2023). Loving in consensual non-monogamies: Challenging the validity of Sternberg's triangular love scale. *Sexuality & Culture*, 27(5), 1828-1847.

Chiu, T. Y., & Yeoh, B. S. (2021). Marriage migration, family and citizenship in Asia. *Citizenship Studies*, 25(7), 879-897.

Damota, M. D. (2019). The effect of divorce on families' life. *Journal of Culture, Society and Development*, 48, 25-31.

Dehghani Tafti, Z., Mohamadi, A. and Haghghatian, M. (2019). A Sociological Study of the Social Consequences of Emotional Divorce of Women in Tehran during 2017-2018 based on Structural Equations. *Strategic Research on Social Problems*, 8(1), 97-115. [Persian]

Doğan, Ö., & Atar, B. (2024). Comparing differential item functioning based on multilevel mixture item response theory, mixture item response theory and manifest groups. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 15(2), 120-137.

Dongbo, T. (2024). Multidimensional Item Response Theory (MIRT). In *The ECPH Encyclopedia of Psychology* (pp. 966-968). Springer, Singapore.

Fausser, B. C., Adamson, G. D., Boivin, J., Chambers, G. M., de Geyter, C., Dyer, S., ... & Zegers-Hochschild, F. (2024). Declining global fertility rates and the implications for family planning and family building: an IFFS consensus document based on a narrative review of the literature. *Human Reproduction Update*, 30(2), 153-173.

He, J., & van de Vijver, F. (2012). Bias and equivalence in cross-cultural research. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(2), 8.

Huntington, C., Stanley, S. M., Doss, B. D., & Rhoades, G. K. (2022). Happy, healthy, and wedded? How the transition to marriage affects mental and physical health. *Journal of Family Psychology*, 36(4), 608.

Jace, C. E., & Makridis, C. A. (2021). Does marriage protect mental health? Evidence from the COVID-19 pandemic. *Social Science Quarterly*, 102(6), 2499-2515.

Jung, C. G., & Hull, R. F. C. (2023). Marriage as a psychological relationship 1. In *Collected works of C.G. Jung* (pp. v17_189-v17_202). Routledge.

Kabiri Rad, M., Alipour, N., Yarabi, E., & Hoseini Zeydi, S. (2023). Applying the category of marriage in Jewish Sharia and Imamite Shia traditions. *Studies in Comparative Religion and Mysticism*, 7(1), 89-110. [Persian]

Kaplan, R. M., & Saccuzzo, D. P. (2001). *Psychological testing: Principles, applications, and issues*. Wadsworth/Thomson Learning.

- Karandashev, V. (2019). *Cross-cultural perspectives on the experience and expression of love* (pp. 83–98). Springer International Publishing.
- Karandashev, V., & Karandashev, V. (2019). Conceptions of love across cultures. In *Cross-cultural perspectives on the experience and expression of love* (pp. 31–55). Springer International Publishing.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100–116.
- Kazdin, A. E. (2021). *Research design in clinical psychology*. Cambridge University Press.
- Lara, L., & Gómez-Urrutia, V. (2021). Development and validation of the romantic love myths questionnaire. *Journal of interpersonal violence*, 36(21-22), NP12342-NP12359.
- Mahmudulhassan, M., & Abuzar, M. (2024). Harmony in the family: Indicators of marriage success in cultural and religious foundations in Bangladesh. *Demak Universal Journal of Islam and Sharia*, 2(03), 221–230.
- Naem, B., Aqeel, M., Maqsood, A., Yousaf, I., & Ehsan, S. (2023). Psychometric properties of the revised Urdu version dyadic adjustment scale for evaluating marital relationship quality between madrassa and non-madrassa married women. *International Journal of Human Rights in Healthcare*, 16(1), 34–53.
- Preston-Whyte, E. (2024). Kinship and marriage. In *The Bantu-speaking peoples of southern Africa* (pp. 177–210). Routledge.
- Raffagnino, R., & Puddu, L. (2018). Love styles in couple relationships: A literature review. *Open Journal of Social Sciences*, 6, 307–330.
- Rashid, K., Hasanvand, F., Nabizadeh, S. and Rashti, A. (2019). Exploring Effective External Factors on Emotional Divorce among Women. *Journal of Woman and Family Studies*, 7(1), 117-137. [Persian]
- Reckase, M. D. (2006). Multidimensional item response theory. In *Handbook of Statistics*, 26, 607–642.
- Reynolds, C. R., & Livingston, R. A. (2021). *Mastering modern psychological testing*. Springer International Publishing.
- Sternberg, R. J., & Sternberg, K. (2024). A RELIC theory of love: The role of interpersonal, intrapersonal, and extrapersonal elements in love. *Theory & Psychology*, 34(5), 671–698.
- Sternberg, R. J., Hojjat, M., & Barnes, M. L. (2001). Empirical tests of aspects of a theory of love as a story. *European Journal of personality*, 15(3), 199-218.
- Tekin, S. B., Kenar, A. N. İ., & Şenol, H. (2025). Relationship Between Love Attitudes, Attachment Styles, and Personality Traits in Women Who Have Experienced Domestic Violence. *Alpha Psychiatry*, 26(4), 44607.
- Wallerstein, J. (2019). *The good marriage: How and why love lasts*. Plunkett Lake Press.